Wanneer klein gemeentes diep spore begin trap

Francois Retief

2025

OOSTELIKE SINODE

"Wanneer klein gemeentes diep spore begin trap..."

Francois Retief

2025

VOORAF

Dis nie vanselfsprekend dat 'n uittredende Uitvoerende Amptenaar 'n geleentheid soos hierdie kry nie. Dat kollegas my passie vir ons kleiner gemeentes opgetel het in die vergaderings en gesprekke wat ons oor jare gehad het, is 'n getuigskrif vir hulle fyn aanvoeling oor dít wat my na aan die hart lê. My groot waardering teenoor die Sinodale Diensraad van Oostelike Sinode.

My wens is dat hierdie dokument as 'n hulpmiddel sal dien vir gesprekke in ons gemeentes wat wel klein mag wees – maar wat diep spore kan trap in God se koninkryk. Eintlik is ons klein gemeentes die pioniers: groter gemeentes vra reeds – of gaan vorentoe wel – dieselfde vrae moet hanteer…

Baie dankie aan kollegas, kerkraadslede, lidmate en kerkkantoorpersoneel wat insette gelewer het.

Francois Retief

2025

INHOUDSOPGAWE

1. AANLOOP TOT DIE PROJEK 2

2. DATA VAN DIE KLEINER GEMEENTES 4

3. WERKSWYSE 6

4. TEOLOGIESE BESINNING OOR GEMEENTE-WEES 8

4.1 Identiteitsvraag 8

4.2 Roepingsvraag 10

4.3 Bedieningsvraag 11

5. WERKSWINKELS 13

5.1 Struktuur 13

5.2 Resultaat van ons werkswinkels 13

6. UIT DIE DAGBOEK VAN 'N KLEIN GEMEENTE 15

7. ROL VAN DIE KERKVERBAND 17

7.1 Rol van die kerkraad 17

7.2 Die rol van die ring 19

7.3 Rol van Oostelike Sinode 20

7.4 Die Algemene Sinode en bedienings-modelle 21

7.5 Reglement 18 22

7.6 Riglyn 4 25

8. WAARDERENDE ONDERSOEK (Appreciative Inquiry) 27

8.1 Agtergrond 27

8.2 Enkele opmerkings: 27

8.3 Hoe lyk die proses? 29

8.4 Hoe kan ons waarderende ondersoek teologies verpak? 29

8.5 Aanloop tot die proses 30

8.6 Rolspelers 31

8.7 Die proses verloop in 4 fases 31

8.8 Hoekom werk waarderende ondersoek? 32
8.9 Moontlike slaggate 33
8.10 Integreer waarderende ondersoek in die DNS van die gemeente 33
9. Die Waarderende Ondersoek-proses 34
9.1 Wie is God? Wie is ons? 34
9.2 Waartoe word ons geroep vir die volgende jaar? 35
9.3 Watter bedieninge, strukture en prosesse sal ons help 36
9.4 Wow! Ons vier ons roeping! 37
10. HOOP EN VISIE VIR KLEIN GEMEENTES 39
11. PREEKSKETS JOHANNES 21 42
12. HULPMIDDELS IN DIE GROTER KERKVERBAND 45
13. 'N GEMEENTE SE GESPREK oor finansies 46
13.1 Gemeente-statistiek 46
13.2 Fondsinsamelings 46
13.3 Die gesprek in die kerkraad oor finansies 46
14. SLOTWOORD 48

1. AANLOOP TOT DIE PROJEK

Die Sinodale Diensraad van die NG Kerk Oostelike Sinode het nog altyd die belangrikheid van ons kleiner gemeentes onderskryf. Daar was vorige projekte wat die weg gebaan het vir waar ons vandag is.

Met die emeritaat van Francois Retief in 2023 het die Sinodale Diensraad besluit om gefokusde aandag aan die belange van hierdie gemeentes te gee. Carl Louwrens, emeritus-leraar vroeër van Krugerwildtuin-gemeente - asook Tielman Roux, leraar van Hendrina – het deel gevorm van die span.

'n Belangrike uitgangspunt was dat kleiner gemeentes se fokus moet skuif vanaf 'n instandhoudings-perspektief na 'n gemeente wie se rol dit is om te fokus op die koms van die koninkryk van God in die konteks van hulle plaaslike gemeenskap. In vandag se taal noem ons dit "missionale kerkwees."

Anders gesê: die fokus van die gesprekke in die gemeente moet skuif vanaf "die bediening áán lidmate" na "bediening déúr die lidmate."

Hierdie dokument vertel van die pad wat saam met die kleiner gemeentes geloop is, hulle unieke omstandighede, die rol van die Ring in hulle bestaan, die rol van die Sinodale Diensraad en sy taakspanne as ondersteuning vir die gemeentes asook die insette wat deur die Sinode in die lewens van gemeentes en leraars gelewer is sedert 2023.

Verder is hier hulp-dokumente om 'n nuwe soort gesprek mee te begin in ons kleiner gemeentes. Ons wil nuwe taal aanleer. Ons wil met moontlikhede en impak en God se koninkryk werk.

"Aan Hom, wat deur sy krag wat in ons werk, oneindig meer kan doen as wat ons bid of dink, aan Hom kom die eer toe…"

2. DATA VAN DIE KLEINER GEMEENTES

Die eerste keuse wat gemaak moes word, was die definisie van 'n klein gemeente. Dit is nie 'n eenvoudige saak nie. Wat in Oostelike Sinode as 'n klein gemeente beskou kan word, is byvoorbeeld in Namibië 'n medium of selfs groot gemeente. In 'n gesprek met Andrew Katay, Uitvoerende Hoof van City to City Australia, het hy gesê dat volgens my definisie alle gemeentes in sy land as klein gemeentes gesien sou moes word!

Ek het die keuse gemaak om klein gemeentes te omskryf as gemeentes met minder as 200 belydende lidmate volgens die data wat die gemeente se kerkkantoor aan Oostelike Sinode stuur vir opname in die Jaarboek van die NG Kerke. Ek is deeglik bewus van die "wollerigheid" van hierdie syfer. Dis waarskynlik nie 'n presiese weerspieëling van die lidmate "op die grond" nie. Dis nog minder 'n aanduiding van die lidmate wat betrokke is in die gemeente.

Lidmaatgetalle het eintlik drie moontlike definisies: (a) die aantal name op die lidmaatregister van die gemeente; (b) die aantal lidmate wat aktief betrokke is in die gemeente, en (c) die aantal lidmate wat gereeld finansieel bydrae tot die bediening van die gemeente. Dikwels is dit die laaste kategorie wat eintlik die oorlewing van die gemeente bepaal.

	Gemeente	Lidmate	Leraar	Tipe bediening	Ring
		Belydend			
1	Gravelotte	26	Vakant	Leraar EG Kerk	Laeveld
2	Graskop	27	Vakant	Aflosleraars	Lydenburg
3	Kragveld	28	Vakant	Vakant	Middelburg
4	Breyten	29	Marius Smit	Deeltyds	Ermelo
5	Blinkpan	34	Vakant	Proponent	Witbank
6	Badplaas	40	Vakant	Aflosleraars	Ermelo
7	Olifantsfontein	40	Vakant	Aflosleraars	Lyttelton
8	Krugerwildtuin	47	Juanita Greyvenstein	Deeltyds	Barberton
9	Goedgegun	48	Vakant	Onbekend	Barberton
10	Paardekop	51	Samuel Louw	Deeltyds	Wakkerstroom
11	Machado-Boven	66	Vakant	Aflosleraars	Lydenburg
12	Rietkuil	74	Hennie de Vos	Deeltyds	Middelburg

	Gemeente	Lidmate Belydend	Leraar	Tipe bediening	Ring
13	Kloofsig	76	Vakant	Aflosleraars	Lyttelton
14	Roossenekal	89	Vakant	Sendeling	Middelburg
15	Sabie	99	Uli Trumpelmann	Deeltyds	Lydenburg
16	Amsterdam	101	Ruan du Plooy	Deeltyds	Wakkerstroom
17	Chrissiesmeer	105	Dawie Nieuwoudt	Deeltyds	Ermelo
18	Hendrina	117	Tielman Roux	Voltyds	Ermelo
19	Krielpark	117	Vakant	Vakant	Witbank
20	Carolina	126	Dawie Nieuwoudt	Deeltyds	Ermelo
21	Ohrigstad	127	Vakant	Voltyds	Lydenburg
22	Wakkerstroom	127	Johan Bezuidenhout	Voltyds	Wakkerstroom
23	Laeveld	130	Francois Schwalb	Deeltyds	Laeveld
24	Morgenzon	132	Stephan Weyers	Deeltyds	Ermelo
25	Amersfoort	194	Hannes Reinecke	Voltyds	Wakkerstroom
26	Premiermyn	200	Vakant	Aflosleraars	Silverpark

Opmerkings:

- 13 van die gemeentes is vakant. Slegs 3 het die vooruitsig om weer 'n leraar te beroep.
- Premiermyn gebruik aflosleraars vanuit Pretoria – en het 'n ooreenkoms met 'n emeritusleraar, dr Christo de Klerk, om die pastoraat te behartig.
- Leraarbediening neem verskillende vorms aan: voltydse en deeltydse poste, aflos-predikers vir eredienste, diensleraars, bedienaars met preekbevoegdheid en ook leraars uit ander kerkgenootskappe.

3. WERKSWYSE

As eerste gesprekke is daar twee werkswinkels gereël: in Ermelo en in Dullstroom. Die fasiliteerders was Carl Lourens, Tielman Roux en Francois Retief.

Die leraars en kerkraadslede asook ander leiers in die gemeentes is in Ringsverband genooi. By vakante gemeentes het dit gebeur dat van die kerkkantoorpersoneel ook gekom het.

Die leierskap van die bepaalde Ring – dit wil sê die Ringsdiensraad – is ook na hierdie werkswinkels genooi. Die rede hiervoor is dat die volhoubaarheid van 'n fokus op die belange van klein gemeentes deur die Ringe se betrokkenheid by hierdie gemeentes bepaal sal word. Die Ring is immers die naaste familie van die klein gemeente.

Verderaan in hierdie dokument word daar uitvoerig aandag gegee aan die inhoud van hierdie werkswinkels.

By die vergaderings van die Sinodale Diensraad is daar telkens beklemtoon dat ons Sinodale Taakspanne hulle fokus sal moet verbreed om ook die unieke behoeftes van die klein gemeentes in die oog te hou.

Ter wille van 'n wyer gesprek oor klein gemeentes, het ek 'n maandelikse Zoom-gesprek begin met die 10 Sinodes van die Algemene Sinode. Die persoon wat in elke Sinode op kleiner gemeentes fokus, het deel van hierdie groep gevorm. Uit die akademie het professore Hannes Knoetze en Kobus Schoeman ingeskakel terwyl Nioma Venter vanuit die kantoor van die Algemene Sinode ook deel van die gesprek was. Die gespreksgenote het later ook leraars vanuit die Hervomde Kerk ingesluit. Hierdie is verrykende gesprekke wat handel oor bedieningsmodelle, strategiese gesprekke met klein gemeentes, opleidings-moontlikhede wat deur die Algemene Sinode "oopgemaak" is asook die suksesverhale binne sinodes. Dit het duidelik geword dat alle sinodes tot 'n mate hierdie saak op hulle agendas het.

Ek het geleentheid gehad om op RSG op die programme "Binnekamer" en "Wat het jy in jou hand?" 'n paar gedagtes oor klein gemeentes te kon lewer. 'n Transkripsie hiervan deur Danie Mouton is verderaan in hierdie dokument.

Carl Louwrens en ek het ook die fasilitering-sessie oor die Handevat-dokument wat deur die Vrystaat Sinode saam met Frederick Marais opgestel is, bygewoon. Dit het op Marken tydens die Ring van Piet Potgietersrus se sitting plaasgevind.

Ek het die geleentheid gehad om tydens die Ringsitting van die Ring van Witbank 'n aanbieding te kon doen - spesifiek oor die klein gemeente-konteks.

Die kerkraad van Krielpark het gevra dat ek tydens 'n erediens en 'n Kerkraadsvergadering met hulle praat oor die onderwerpe wat in ons werkswinkels aangeraak is.

Ek het moeite gedoen om met die leraars van die klein gemeentes te skakel. Waar daar nie 'n leraar in die gemeente is nie, kon ek soms met die kerkkantoor skakel. Die rol wat kerkkantoor- personeel speel in 'n klein gemeente is iets wat maklik ongesiens verbygaan. Die kerkkantoor word die spil waarom die hele gemeente draai. Ringe sal goed doen om hierdie personeel – of ander leiers van die gemeente – na Predikant-byeenkomste te nooi.

Ek het 'n zoom-gesprek gehad met die Ringsdiensraad-lede van die Ringe waarin daar wel klein gemeentes is. Tydens hierdie geleentheid is daar weer klem gelê op die belangrike rol wat ons Ringe sal moet speel in die bediening aan en deur ons kleiner gemeentes.

Die pad hiervandaan verder?

Die Sinodale Diensraad wil saam met ons klein gemeentes 'n naby-pad loop. Die Taakspanne van die Sinodale Diensraad het onderneem om die uniekheid van ons klein gemeentes voortdurend in die oog te hou wanneer daar beplanning gedoen word.

Die praktiese sake soos die beste bedieningstruktuur waardeur hierdie fokus behoue sal bly asook die persone wat hiermee leiding gaan neem is op die tafel van die Sinodale Diensraad.

4. TEOLOGIESE BESINNING OOR GEMEENTE-WEES

Enige goeie strategiese gesprek begin met drie vrae. **Wie is ons? Wat maak ons hier? Hoe gaan ons 'n verskil maak?** Dit is waar of jy 'n slaghuis bedryf, 'n skool bestuur of 'n leier in 'n gemeente is.

In die kerkomgewing vertaal ons dit as die drie strategiese vrae: Identiteitsvraag, Roepingsvraag, Bedieningsvraag.

4.1 IDENTITEITSVRAAG

Die gesprekke het bevestig dat identiteit 'n wesenlike saak is vir die gemeentes. Vir sommige was dit die eerste keer wat hulle ernstig oor die unieke identiteit van hulle gemeente nagedink het. Die gesprekke in kleiner gemeentes word dikwels oorheers deur finansies, oorlewing en 'n gevoel van moedeloosheid en minderwaardigheid.

Wie is God?

Ons begin by die vraag oor God. Dis nie vanselfsprekend dat hierdie die vertrekpunt vir 'n gemeente is nie. Dikwels is die gemeente so vasgevang in oorlewing en moedeloosheid dat die gesprek oor God eintlik na die kant van die tafel geskuif word. Dis 'n fout. Hierdie fout verlei gemeentes om met gesprekke besig te raak wat die uniekheid van die kerk mis.

Daarom: Hy is die Skepper. Hy begin alles. Hy begin ook die verhouding wat ons met Hom het. Dis 'n verhouding gevul met liefde, vertroue, aanbidding en sorg. Ons sien dit in die lewe en sterwe en opstanding van sy Seun, Jesus Christus. Hy gee sy Heilige Gees. Op Pinksterdag word die Gees van God uitgestort sodat eenvoudige visserman-dissipels die kerk van Jesus Christus kan plant.

'n Belangrike teologiese perspektief is dat die opgestane Jesus sy dissipels leer dat sy Vader Hom gestuur het, en só stuur Hy hulle ook. (Joh 20:21) Sy volgelinge is gestuurdes. Hy gee sy Gees aan die kerk sodat hulle die wye wêreld kon gaan vertel van die Goeie Nuus van Jesus Christus. (Hand 1:8) Hulle leefwyse moes dit bewys. En wat 'n kragtige getuienis lewer hulle... Die vroeë Christene het met hulle lewens gewys wat dit is om as volgeling van Jesus te lewe. Hulle versorg die siekes wat deur hulle families buite die stad gesit is om dood te gaan. Hoekom? Want dit is wat Jesus

sou doen. Hulle help armes, versorg die randfigure in die gemeenskap, getuig openlik dat Jesus die Here is – die boek Handelinge vertel hierdie verhale.

Wat is die implikasies hiervan vir 'n klein gemeente? Leraars en lidmate sal baie meer en dieper moet besin oor die Godsvraag. Daar moet nie vinnig gespring word na allerlei praktiese kwessies nie. Daar moet 'n diep oortuiging groei oor God: sy liefde, sy droom vir die wêreld, sy plan met die kerk... Dis ons verhouding met God wat ons moet stuur na die gemeenskap om die koninkryk van God te laat gebeur in die wêreld rondom ons.

God se droom vir gemeentes is nie dat hulle bloot ter wille van hulleself sal bestaan nie. Gemeentes is gestuurdes! Waarskynlik het ons gemeentes nog nie genoeg hieroor nagedink nie. Die gesprek in gemeentes is te dikwels een van "ons en ons belange.."

Hierdie is net so waar van ons kleiner gemeentes. Daar lê geen energie in 'n gesprek oor "ons en ons plek en ons finansies" nie. Energie kom vanaf 'n roeping wat groter is as onsself, 'n droom wat ons opgewonde maak, 'n visie van watter rol ons in die breë gemeenskap kan speel. Klein én groot gemeentes se werkplek is die koninkryk van God!

Wie is ons?

Die gemeente is nie mense se uitvindsel nie. Gemeentes word gebore in die hart van die Vader. Efesiërs 3:14 verwys na God as "die Vader aan wie die hele gemeenskap van gelowiges hulle bestaan te danke het." Hierdie geloofswaarheid – ons gemeente kom van God af – is seker die kragtigste waarheid om 'n klein gemeente mee te inspireer. Nou kyk ons op 'n nuwe manier na mekaar as ons Sondag by die erediens ontmoet. Ons is nou méér as boere en skoliere en onderwysers en oumas en oupas. Ons het 'n nuwe identiteit ontvang.

***Identiteit versus Selfbeeld**: tydens ons Tien Sinodes-zoomgesprekke het Kobus Schoeman die belangrikheid daarvan uitgelig om te onderskei tussen identiteit en selfbeeld. Ons gemeentes dink, praat en leef dikwels vanuit hulle selfbeeld. In 'n klein of kleiner-wordende gemeente is hierdie gewoonlik negatiewe gesprekke. Ons praat dan van "toe ons nog groot was...'of "ons is nie meer soos voorheen nie..."of "ons kan nie doen wat die groot gemeentes kan doen nie." Om vanuit 'n gemeente se identiteit te dink en praat maak moontlikhede oop, gee energie en sien nuwe geleenthede in veranderende omstandighede raak.*

4.2 ROEPINGSVRAAG

Roeping is 'n kragtige woord. God roep mense: Moses, Abraham, Jona, dissipels, Paulus... Dit is elke keer 'n geloofservaring vir die geroepene. Dis nie maar net 'n plan wat hyself uitgedink het nie.

Om 'n gemeente se roeping te onderskei, vra 'n diep stuk geloofsonderskeiding.
1 Kronieke 12:32 verwys na persone uit die stam van Isasskar "wat die tekens van die tye verstaan het en geweet het wat Israel te doen staan."

Geloofsonderskeiding vra 'n dieper kyk, 'n bietjie langer stilstaan om regtig in te neem, die internalisering van wat ons sien en hoor – dit moet deur ons harte gaan...

God gee die insig aan ons wanneer ons onsself daarvoor oopstel: nuwe perspektief, nuwe sensitiwiteit, nuwe geleenthede, nuwe moontlikhede...

Ons moet twee keer eksegese doen: eers van wat die Woord ons sê - en dan van wat die gemeenskap vir ons sê...

Ons raak besig met die Woord. Ons kyk na die pad wat die Here met die gemeente tot hier geloop het. Wat is die temas van gesprekke wat gereeld op die tafel kom? Wat is die DNS van die gemeente? Wat was nog altyd baie belangrik vir die gemeente in hulle bediening? Waar lê die nood van die gemeenskap waarvan die gemeente deel is? Watter verskil kan die gemeente maak in mense se lewens?

'n Gemeente vertel dat hulle op 'n Saterdag deur hulle klein gemeenskap geloop het - straat op en straat af. Hulle het hulleself doelbewus blootgestel aan die werklikhede van hulle omgewing. Hulle terugvoer het ongemaklike woorde ingesluit soos vuil, armoede, bang, bedelaars, stukkend, riool, veiligheidsheinings, sypaadjieslapers, moedeloosheid – maar ook mooi tuine, motors, laggende kinders, vol winkeltrollies, roomys, ander kerke, skole, besighede, CMR, ouetehuis... Hulle reaksie? "Ons het vir die eerste keer 'n geheel-prentjie van hoe ons gemeenskap regtig lyk."

En toe begin hulle die stem van die Here hoor: sensitief vir sy Woord én sensitief vir die omgewing waarbinne Hy hulle geplaas het in hierdie tyd.

As roeping bloot oor instandhouding gaan en op onsself gefokus is, kan ons maar weet dat ons nog nie die Here mooi gehoor het nie. Ons is gestuurdes, sy kerk is die draer van die Evangelie na die wêreld. Ons roeping het 'n sterk komponent van buitentoe gaan...

Onthou hoe dit aan die begin van hierdie dokument staan: "'n bediening déúr die lidmate – nie 'n bediening aan die lidmate nie."

Hoe reageer ons op ons roeping? Die Hebreeuse woord "hineni" speel 'n groot rol in die Joodse geloofstaal. In Afrikaans vertaal, sê dit "Hier is ek." Dit gaan nie oor die plek waar ek is nie. Dit gaan oor 'n volledige oorgawe aan die Here. Om tot God se beskikking te wees. Om bereid te wees om aan te meld vir diens.

Ons het gevind dat hierdie begrip ons lidmate en gemeenteleiers help om op 'n nuwe manier te dink oor gemeente-wees. Dit gaan nie oor "iets doen vir die kerk" nie. Dit gaan oor die bereidheid om God se roeping vir die gemeente te soek in 'n geloofsonderskeidende proses.

Gemeenteleiers moet nie haastig wees om hieroor klaar te praat nie. Hierdie deel van die proses vra 'n deeglike kyk na "hoe het die Here ons in die verlede gebruik om 'n impak in die gemeenskap te maak?"

In hierdie proses kom daar 'n saak of twee na vore wat die gemeente se harte diep raak. Oor tyd word dit die roeping van die gemeente. Dit fokus die doelwitte van die gemeente. Dit word die goeie rede vir die gemeente se voortbestaan. "Ons kan nog 'n verskil maak in die koninkryk van God hier in ons plek."

Dis belangrik om te weet dat roeping nie dieselfde is as "ontdek jou gawes" nie. Moses moes gaan praat – alhoewel hy nie daarmee gemaklik was nie. Jona moes 'n stuk innerlike weerstand teen die Here se genade oor sondaarmense, oorkom. Die eerste Christene het – met groot risiko vir hulleself – die melaatses buite die stad gaan versorg – op voetspoor van wat hulle by Jesus gesien het. Dalk moet ons 'n grens of twee oorsteek. Miskien moet ons begin praat met mense wat radikaal van ons verskil. Soms is roeping ongemaklik. Roeping daag ons uit om te groei.

En dan antwoord ons met diep oortuiging: "Hier is ons."

4.3 BEDIENINGSVRAAG

Hier begin ons nou struktuur gee aan ons roeping: ons preek en doen Bybelstudie oor ons roeping, ons groei na ons roeping toe, ons kry leiers, ons kommunikeer met die

lidmate, ons stel begroting op, ons bepaal hoe ons ons uitsette gaan meet, ons stel tydlyne saam.

Die bedieninge moet direk belyn wees met die roeping van die gemeente. Dit word die deurlopende narratief in die gemeente. Dit bepaal die agenda van die kerkraad. Dit bepaal die rolle van die leraar en ander leiers in die gemeente.

Roeping moet voortdurend opgeskerp word. Dis 'n lewende proses. Daar kan ook 'n tyd wees wees dat dit verander. Die omgewing verander, die lidmate verander. Maar: nooit sal dit kan wees dat ons net vir onsself sorg en na binne leef nie.

Roeping daag ons altyd uit. Soos ons in die lewe van Jesus kan sien, word ons uitgedaag om die eerste tree na ander mense te gee. Wie is hierdie mense? Dalk sommer net almal wat nie deel is van ons gewone lewe nie? Mense met wie ons nie gewoonlik gesels nie? Dalk is dit mense wat ons baie goed ken? Iemand wie se nood en behoeftes ons kan aanspreek? Mense wat sonder die Here lewe? Iemand wat ons kan skakel? 'n Naam op die voorbiddingslys van die gemeente? Die ouetehuis? Die polisiestasie? Die onderwysers?

Dit word die verantwoordelikheid van die kerkraad om duidelike leiding te neem vir die bedieningstruktuur wat die roeping van die gemeente gaan rig. Sonder die kerkraad se sigbare leiding neem en voorloop gaan die roeping geen impak hê of 'n verskil maak in die lewe van die gemeenskap waarvan die gemeente deel is nie.

Die gevaar van nostalgie is dat jy jouself lewendig begrawe...

"Vroeër was die kerk vol..." is nostalgie. Die feite is dat die kerk net met nagmaal vol was...

Vier die seëninge van 'n vorige era, maar dis nou verby. Dit is byvoorbeeld 'n hartseer feit dat baie van ons se kinders in die buiteland leef en werk – en waarskynlik nooit weer gaan terugkom nie.

Kerkwees in ons klein gemeente gaan nooit weer lyk soos dit voorheen was nie. Kom ons bou iets nuuts. Dalk moet kleingroepe 'n belangriker deel van ons gemeentelike lewe word?

Frederick Marais

5. WERKSWINKELS

5.1 STRUKTUUR

Die werkswinkels te Ermelo en Dullstroom het die volgende struktuur gevolg:

TEKS VAN DIE DAG EFESIËRS 3:14 - 21

IDENTITEITSVRAAG – Wie is God? Wie is ons?

- Efesiërs 3:14 Wat sê hierdie teks vir ons oor God?
- Wie is God? Wie is ons? Ons deel met mekaar die storie van ons gemeentes – waar pas God in hierdie storie in?

ROEPINGSVRAAG – Wat is ons roeping as gemeente?

- Hoe bepaal ons God se roeping vir ons?
- Hoe lyk ons lidmate, ons omgewing, die "ander" mense?
- Waar kan ons gemeente 'n verskil maak soos wat Jesus 'n verskil in sy wêreld kom maak het?
- Wat sou die "hoof-fokus" van die gemeente kon wees?

BEDIENINGSVRAAG – Hoe gaan ons ons roeping kan leef?

- Waaroor gaan ons opgewonde raak?
- Hoe gaan ons eredienste lyk? Wat het ons nodig?
- Hoe gaan ons mekaar versorg? Wie gaan dit doen?
- Hoe gaan ons uitreik na die gemeenskap?
- Met watter droom gaan ons ons gemeente besiel?
- Hoe gaan ons finansiële bestendigheid verseker?
- Hoe is die Ring deel van hierdie prosesse?

5.2 RESULTAAT VAN ONS WERKSWINKELS

Ons het begin oefen om nuwe taal te gebruik wanneer ons oor die gemeente praat. Ons kyk na die gemeente vanuit God se perspektief.

Ons het verhoudinge begin bou met die leiers van ons kleiner gemeentes. Ons het mekaar se harte gehoor. Leiers het bande begin bou met leiers in ander gemeentes.

Die Ringsdiensraad het met die gemeentes in hulle Ring begin praat oor die toekoms van die gemeente – en dít nie op die vlak van "julle is eintlik vir ons 'n probleem" nie.

Hierdie werkswinkels het die platform geword vanwaar ons verder met mekaar kon skakel.

Uit die aard van die saak kan die Sinode nie verantwoordelikheid neem vir wat leiers van gemeentes hiermee doen nie. Soms gebeur dit dat leraars en leiers in gemeentes vasgevang is in die oorlewings-model. Dis vir hulle moeilik om nuwe taal oor God, oor hulle gemeenskap, oor geleenthede, oor die koninkryk van God in hulle gemeenskap, te begin praat. Ringe se rol hierin is weer-'n-keer uiters belangrik.

Die dokumente wat ons tydens die werkswinkels hanteer het, is aan alle klein gemeentes gestuur asook na die lede van die Ringsdiensraad van die betrokke Ringe.

6. UIT DIE DAGBOEK VAN 'N KLEIN GEMEENTE

Ja, ons gemeente het klein geword. Die vorige geslag vertel ons van die dae toe hier nog baie mense was, lidmate die kerk volgesit het, die basaar groot was, baie jongmense belydenis van geloof afgelê het, die kerkraad groot en belangrik was. Die dominee? Hy (ja, daar was net mans-dominees!) was 'n prominente figuur in ons gemeenskap.

Die realiteit is dat ons dorp en omgewing besig is om te ontvolk. Baie gesinne het verhuis – stad se kant toe. Die skole het baie minder kinders. Hier is nie werk vir ons kinders nie – hulle trek na die stede toe.

Die agteruitgang van die infrastruktuur in die platteland maak ons seer: skole, paaie, water, elektrisiteit, veiligheid, hospitale, ouetehuise.

Ons gemeente se kerkgebou raak toenemend vir ons 'n uitdaging. Die koste van instandhouding is te hoog. Verder is dit ook waar dat lidmaatgetalle só gedaal het dat die tradisionele kerkgebou nie noodwendig meer die mees doelmatige fasiliteit vir 'n erediens is nie.

Ons gebruik ook nie meer die orrel nie – dis te duur om in stand te hou en daar is ook nie meer orreliste op die platteland nie. Ons maak maar ons eie planne met behulp van tegnologie.

Ons het nie meer 'n leraar nie. Soos ander gemeentes wat vakant is, sukkel ons dikwels met die beskikbaarheid van leraars om die erediens te lei. Die gemeentes wat wel 'n leraar het, is ook onder druk omdat hulle leraar van tyd tot tyd nagmaal of doop moet gaan bedien by 'n vakante gemeente – of dalk net met verlof wil gaan.

Ons worstel soms met die moeilike pastorale dinge wat gebeur: dood, egskeidings, trauma soos met plaasaanvalle, jongmense wat ontspoor… Dis dan wat ons wens daar was iemand na wie toe ons kon uitreik… Die Ring se leraars probeer maar hulle is ver en ook besig.

Ons het 'n uitdaging met kategese. Hier is te min kinders om dit op die tradisionele manier te doen. Ons voorsien dat die kategese weer gaan terugval na die ouerhuis toe – maar dan moet ons ouers kan bemagtig om dit goed te doen. Ons sien dit eintlik as 'n geleentheid om gesinne weer sáám te laat gesels oor die Here wat vir ons liefhet.

Die werkswinkels wat ons bygewoon het, het ons oë oopgemaak vir ons roeping in die breër gemeenskap. Soos ander klein gemeentes, het ons ook vasgedraai geraak in gesprekke wat net oor die oorlewing van die gemeente gegaan het. Ons oë het opgegaan vir nuwe moontlikhede, alternatiewe sake vir die agenda van die kerkraad en 'n nuwe waardering vir die missionale rol wat ons klein gemeente in ons gemeenskap kan speel. Ons weet dit nou: in God se koninkryk werk dit so: "klein is nie gelyk aan onbenullig nie…"

Daarom fokus ons nou op ons groter rol binne die totale gemeenskap. Ons is nie hier ter wille van onsself nie. Ons is hier om God se koninkryk te help bou deur vir mense om te gee, hulle onvoorwaardelik lief te hê, die liefde van die Here met almal te deel, 'n verskil te maak dáár waar ons is en met gasvryheid almal te ontvang wat na ons toe kom. Ons wil handevat met die nuwe vennote wat ons ontdek het: die maatskaplike werker, die skool, ons plaaslike hospitaal, besighede, boereverenigings en ander kerke in ons gemeenskap. Ons weet dat ons 'n paar grense sal moet oorsteek – maar ons is nie bang nie. Ons is geroep om hier en nou God se lig te wees.

7. ROL VAN DIE KERKVERBAND

7.1 ROL VAN DIE KERKRAAD

Die **leierskap van die kerkraad** is krities noodsaaklik. Die kerkraad is die geestelike leiers van die gemeente. Hulle rol is nie net die bestuur van eiendomme en finansies nie. Hulle moet die geestelike voorlopers wees.

Die kerkraad moet lidmate begelei om soos **pioniers** te dink. Pioniers maak nuwe paaie oop. Hulle dink nuwe planne. Hulle innoveer, waag en vertrou die Here. Die boere in ons gemeenskappe leer ons dat "droogtetye is tye om te innoveer".

Dit vra van die leiers om met hulle woorde en optrede deurentyd die hart van God vir die gemeente te vertoon. **Die leiers word die "draers" van die droom oor 'n gemeente wat diep spore in die gemeenskap wil trap.**

Die **bediening van die leraar** is redelik duidelik uitgeklaar: prediking, pastoraat, kategese, seniors en kinders en ook die visie-draer van die gemeente

Leraars van klein gemeentes moet hulle gemeentes begelei tot 'n nuwe kyk na die bediening deur die gemeente. Lidmate moet geleer word van God se plan vir sy kerk. Lidmate moet begelei word in die groei na 'n nuwe visie vir die plek van die gemeente in die gemeenskap.

Oor tyd het ons die bediening deur die **kerkraadslede** erg verskraal tot vergaderings en kommissies. Oorweeg die "opgradering" van die rol van die ouderlinge en diakens. Dit sal waarskynlik anders moet lyk as in die verlede – maar daar sal nuwe inisiatiewe hieroor in gemeentes bedink moet word om kerkraadslede die *impakspelers* te maak in die gemeente.

Deurlopendheid in die geestelike bediening aan en deur die gemeente moet hoog op die agenda van die kerkraad te wees. Die kerkraad bestuur 'n gemeente – 'n gemeente het in God se plan 'n bepaalde rol in 'n spesifieke tyd.

Waar gemeentes van aflosleraars gebruik maak, is daar min of geen sprake van **'n deurlopende tema** in die prediking. Elke leraar kies 'n eie tema – en daar is dus geen groei in 'n bewussyn van byvoorbeeld 'n missionale roeping van die gemeente nie. Die kerkraad kan wel verseker dat daar 'n gestruktureerde gesprek in die gemeente ontstaan deur byvoorbeeld kleingroep-materiaal. Verder kan daar materiaal aan

lidmate gestuur word wat hierdie deurlopende tema aanspreek. Ringskollegas kan hier help met die voorsien van geskikte materiaal.

Die **erediens** is die kern-moment van die week vir 'n klein gemeente. Dís waar die lidmate mekaar ontmoet, waar die geloofsvorming gebeur, waar koinonia beleef word en waar die energie in die gemeente geskep word.

Daarom moet daar deeglik besin word oor die erediens – die liturgie, die sang en musiek, die lokaal se inrigting, – alles werk mee om van hierdie moment 'n kosbare bate vir die gemeente te maak. Dit is dikwels nie meer die beste manier van doen om met baie min lidmate in 'n kerkgebou wat honderde mense sitplek kan gee, te vergader nie. Kerkrade sal nuut hieroor moet besin – en innoverende besluite neem. 'n Kleiner lokaal waar erediensgangers nader aan mekaar is, waar daar makliker gesing kan word, wat amper soos 'n kleingroep funksioneer – dit mag dalk nét wees wat van die geleentheid iets baie spesiaals maak.

Die **geloofsonderskeidende prosesse** in hierdie dokument kan deur kerkrade – onder leiding van 'n fasiliteerder – gevolg word om te bepaal wat die roeping van die gemeente nou moet wees. Bybelstudie of klein groepe is 'n belangrike forum waarop die kerkraad 'n gemeente kan begelei om te groei in 'n bewusword van die identiteit en roeping van die gemeente.

'n Verdere belangrike funksie van die kerkraad is om **verhoudings te bou met vennote**. In kleiner gemeenskappe werk die sosiale verhoudings só dat mense mekaar baie beter ken as in byvoorbeeld die stad. Ons weet van mekaar se kundighede en netwerke. Die lyn na mense en instansies met wie die gemeente kan handevat, is kort en duidelik.

Voorbeelde van hierdie vennote in die gemeenskap is die CMR, skole, die sakesektor, landbou-organisasies en die mediese praktisyns.

As ek my plattelandse gemeente-bediening kon oorhê, sou ek moeite gedoen het om baie goeie en gereelde kontak te hê met die boereverenigings. Hulle is passievol oor die landbou, het direkte belang by die welwese van die gemeenskap, het gevestigde strukture en netwerke – en as jy hulle aan jou kant het, kan jy berge versit.

'n Ooglopende vennoot wat ons dikwels miskyk, is dié van die **ander kerke in die gemeenskap.** Onthou: hulle is nie ons kompetisie vir lidmate en geld nie. Ons wil 'n dieper spoor trap in die koninkryk van God – en saam kan ons dit beter doen… In die

gemeente Hendrina is daar reeds mooi verhale van gesamentlike eredienste en gemeenskaps-projekte. Gemeentes sou ook onderlinge reëlings oor pastorale werk en jeugbediening kon tref.

Die **kerkkantoor** is soos die hart van die gemeente. Dis hier waar lidmate inligting ontvang en reëlings getref word oor aksies en eredienste. Dikwels is die kerkkantoor die "gesig van die gemeente."

Kerkrade moet moeite doen met die aanstel en ondersteun van die personeel in die kerkkantoor. Administratiewe vaardighede, 'n aangename persoonlikheid en 'n hart vir die gemeente is ononderhandelbaar. Vir die finansiële funksies is 'n bekwame en opgeleide persoon nodig. Daar is talle verantwoordelikhede wat deesdae op die lessenaar van die finansiële beampte land. Maak seker dat dit goed gedoen kan word.

Oostelike Sinode het 'n uitgebreide ondersteuningsisteem vir die personeel van kerkkantore. Skakel gerus die Sinodehuis.

7.2 DIE ROL VAN DIE RING

Die Ring is die naaste familie van 'n gemeente. Die Ring-struktuur gee veiligheid aan 'n gemeente in terme van ondersteuning, verhoudinge tussen kollegas en ook die nodige kerkregtelike verbintenis met mekaar.

Die realiteit vir kleiner gemeentes is dat hulle soms verdwyn vanaf die radar van die Ring – veral waar daar nog groot en lewenskragtige gemeentes in die ring is. Klein gemeentes beleef hulleself as die probleem-kind van die Ring.

Daar is ook Ringe wat hoofsaaklik uit 'n aantal klein gemeentes bestaan. Die potensiaal van ondersteuning en hulp ten opsigte van bediening word dan al hoe minder.

Dit is 'n realiteit dat daar heelwat klein gemeentes is wat nie meer in staat is om 'n leraarspos te bekostig nie. Ongeveer 50% van ons klein gemeentes is vakant – dit wil sê daar is nie 'n leraar op 'n voltydse of deeltydse basis in die gemeente nie.

Dit is op hierdie punt waar die rol van die Ring al hoe belangriker word. Kerkordelik moet die Ring nou 'n groter rol speel as bloot op verhoudingsvlak.

Kerkraadsvergaderings, die bediening van sakramente en die waarneem van eredienste plaas nou groot druk op die leraars van die Ring.

Die Ringsdiensraad van 'n Ring sal hier moet inkoop in die toekoms van die gemeente. Dis die Ring se belegging in die bediening aan en van 'n bepaalde gemeente.

Wat is die **kernvraag** van die Ring aan haarself? **"Hoe kan ons as Ring verseker dat elke gemeente die koninkryk van God in hulle unieke konteks laat kom?"**

Hierdie is 'n diep teologiese vraag waarby ons nie vinnig verby mag hardloop nie. Inteendeel, hierdie gesprek hoort op elke vergadering van die Ring en die leierskap van die Ring.

'n Ongelukkige realiteit is dat die huidige **model van leierskap in ons Ringe** nie hiermee help nie. Die kultuur is gevestig waar die leierskap van 'n Ring jaarliks wissel. Dit skep nie langtermyn verhouding met 'n gemeente nie – veral nie waar die gemeente vakant is nie. Die Oostelike Sinode sal goed doen om te besin oor 'n nuwe benadering tot die leierskap van die Ringsdiensraad. 'n Moontlikheid is om 'n Ringsdiensraad te verkies vir 'n termyn gelyklopend met die vier jaar termyn van die Sinodale Diensraad. Dit sal die Ring kans gee om vir 'n langer tydperk saam met die gemeente 'n pad te loop wat kan lei tot 'n nuwe ontdekking van identiteit, roeping en bediening.

7.3 ROL VAN OOSTELIKE SINODE

In 'n sinode met meer as 80 gemeentes raak ons baie klein gemeentes maklik weg. Oostelike Sinode se leierskap het hulle egter raakgesien, gewaardeer – en gekies om hulle te ondersteun.

Die uitdaging van gemeente-wees bly die roeping en verantwoordelikheid van die plaaslike gemeente. Die Sinode kan nie hierdie funksie oorneem nie. Dit vra dat daar inisiatiewe vanuit die klein gemeente sal kom, leiers na vore sal tree – en 'n nuwe visie sal ontstaan. My kontak met hierdie gemeentes het my 'n groot waardering gegee vir die ywer van gewone lidmate wat steeds vir die gemeente omgee. Hopelik begin 'n nuwe droom groei oor die groter rol wat die gemeente kan speel.

Oostelike Sinode se taakspanne het 'n groot verantwoordelikheid om die klein gemeentes deurentyd in die oog te hou: projekte, aksies, inisiatiewe en toerustingsgeleenthede moet altyd vra na die spesifieke behoeftes van ons klein gemeentes.

Die Taakspanne van Oostelike Sinode wat waarskynlik 'n direkte betrokkenheid by klein gemeentes behoort te hê, is Jeug en Gesinne, Leraarversorging en Missionale Kerkwees.

Jeug en Gesinne: daar is behoefte aan materiaal vir gebruik tydens kategese, tuis-kategese en die belydenisklas wat deur 'n nie-leraar aangebied word. Missio Jeugfokus (www.missio.org.za) doen reuse werk om materiaal vir alle ouderdomme beskikbaar te stel vir gebruik by kategese, huisgodsdiens, tuis-kategese en gespreksgroepe met kinders en jongmense. Verder kan www.kixkinders.co.za help met materiaal vir voorskoolse groepies asook skole.

Leraarversorging: hierdie is waarskynlik eerste die Ring se verantwoordelikheid maar in die praktyk waar ver afstande en min fondse 'n rol speel, behoort die Taakspan aktief betrokke te wees by leraars wat alleen werk met min bronne en min kontak met ander kollegas. Die taakspan sal goed doen met gereelde kontak met leraars ter ondersteuning.

Missionale kerkwees: dis 'n uitdaging om klein gemeentes van hulle roeping bewus te maak en dan ook die prosesse in plek te sit om hulle daarmee te help. In hierdie dokument is daar hulpmiddels en voorbeeld-programme maar dit op sigself sal nie genoeg wees nie. Die gesprek sal na gemeentes toe geneem moet word.

7.4 DIE ALGEMENE SINODE EN BEDIENINGS-MODELLE

Die Algemene Sinode se Kerkorde help gemeentes om op 'n goeie wyse om te gaan met die poste wat geskep word in gemeentes. In die afgelope jare is daar al hoe meer 'n bewussyn dat die kerk méér as net die ou tradisionele model van bediening deur 'n hoogs opgeleide voltydse leraar benodig.

Daarom is daar verdere bedieningsmoontlikhede geskep. **Diensleraars** is nou al redelik gevestig in ons kerklike strukture. **Bedienaars** – dit is ouderlinge en diakens

met 'n bepaalde bevoegdheid – is nog 'n nuutjie. Die Sinode van Noord-Kaapland is beslis die voorlopers hiermee. Hulle het 'n baie goeie struktuur geskep waarbinne hierdie lidmate opgelei word vir prediking, pastoraat, jeugbediening en gemeenskaps-uitreike. Die opleiding word aangebied deur die Hugenote Kollege.

Wat hier volg, is die Reglemente wat kerkrade en Ringe kan help om te besin oor alternatiewe opsies. Bestudeer dit deeglik omdat dit net mag wees wat die gemeente op hierdie stadium nodig het.

Belangrik: kerkrade en Ringe moet hieroor skakel met die plaaslike Sinode-struktuur om die nodige inligting te bekom en 'n goeie besluit te kan neem oor wat hulle presies benodig. Die dokumente wat hier volg, kom uit Kerkorde 2023.

7.5 REGLEMENT 18

[Kerkorde 2023 p 115]

REGLEMENT VIR STANDPLAAS- EN DIENSLERAARSPOSTE

1. AARD

1.1 ’n Standplaasleraar is ’n persoon

1.1.1 wat die vereiste kerklike opleiding deurloop het, gelegitimeer, georden en bevestig is om ’n toegespitste diens te lewer binne die besondere konteks waarvoor hy/sy opgelei en beroep is; en

1.1.2 wat ’n spesifieke bediening in ’n besondere konteks verrig, soos byvoorbeeld vir die Khoi-San, Dowes en Portugeessprekendes.

1.2 ’n Diensleraar is ’n persoon

1.2.1 wat die vereiste kerklike opleiding deurloop het, gelegitimeer, georden en bevestig is om diens te lewer met ’n spesifieke opdrag, ooreenkomstig die terrein/e van opleiding.

1.2.2 wat toegespitste diens in een of meer van die volgende spesialisasievelde verrig, naamlik:

pastoraat, jeug- en familiebediening, prediking, diakonaat, geloofsvorming, evangelisasie, kerkplanting, aanbidding, geloofsvorming, bejaardebediening, berading, lering, uitreikbediening en sending.

1.3 Diensleraars en standplaasleraars staan soos alle ander ampsdraers onder die opsig en tug van die ring. (*Kerkorde Artikel 59 tot 66 asook Reglement 21 vir die Bestuur van Diensverhoudinge vir Predikante by Ongeskiktheid en Onvermoë* en *Reglement 22 vir Tug en Vermaning*.)

2. SKEP VAN POS

2.1 Indien die gemeente ’n standplaas- of diensleraarpos wil skep, doen die kerkraad ’n gemotiveerde voorlegging aan die ring of sy gevolmagtigde.

2.2 ’n Gemeente kan slegs ’n diensleraarpos skep as daar reeds ’n predikantspos in die gemeente gevul is.

2.3 Die ring of sy gevolmagtigde keur, met inagneming van die gemeente se bedieningsbehoeftes en finansiële omstandighede, die standplaas- of diensleraarpos goed.

2.4 Die ring of sy gevolmagtigde adviseer die kerkraad met die opstel van die diensooreenkoms en sien toe dat daar uitvoering gegee word aan die tersaaklike voorskrifte van Artikel 8 van die *Kerkorde*, die *Reglement 13 vir Beroeping, Bevestiging, Demissie en Emeritaat van Predikante*, ander toepaslike bepalinge in reglemente en verbandhoudende besluite.

2.5 ’n Standplaas- of diensleraarpos kan nie geskep word om die bevoegdheid te verkry of te behou of om sitting in kerklike vergaderinge te verkry nie.

2.6 ’n Standplaas- of diensleraarpos het duidelik omskrewe bedieningsverpligtinge wat met die opleiding van die standplaas- of diensleraarpos in direkte verband staan.

2.7 Nadat die ring of sy gevolmagtigde die pos en die voorgestelde diensooreenkoms goedgekeur het, kan die kerkraad oorgaan tot beroeping.

2.8 Standplaas- of diensleraarposte kan óf voltyds óf deeltyds gevul word.

3. PENSIOENVOORDELE

3.1 ’n Standplaas- of diensleraarpos (langer as ses maande) is

3.1.1 pensioendraend, onderworpe aan die volgende voorwaardes:

3.1.1.1 ’n standplaas- of diensleraarpos se pensioenbydraevlak word bereken volgens die ooreengekome bydraekategorie,

3.1.1.2 die werkgewer bepaal die werkgewerbydraes tot die pensioenfonds aan die hand van die reëls van die pensioenfonds, en

3.1.1.3 die werkgewer se bydrae bepaal die ooreenstemmende bydraekategorie van die werknemer;

3.1.2 nie pensioendraend nie, onderworpe aan die volgende voorwaarde:

3.1.2.1 wanneer die persoon wat beroep is reeds by ’n ander wetlik goedgekeurde pensioenfonds ingeskakel is (dit sluit vrywillige annuïteitsfondse uit).

4. BEROEPING EN BEVESTIGING

By die beroeping en bevestiging word uitvoering gegee aan die voorskrifte van Artikel 8 van die *Kerkorde* en *Reglement 13 vir die Beroeping, Bevestiging, Demissie en Emeritaat van Predikante*.

5. AFVAARDIGING NA MEERDERE VERGADERINGE

Standplaas- of diensleraarpos word na meerdere vergaderings afgevaardig.

6. DIENSOOREENKOMS MET DIE ANDER WERKGEWER(S)

6.1 Standplaas- of diensleraars wat in deeltydse poste aangestel word, kan ook in diens van ander werkgewers wees.

6.2 By die aangaan van ’n diensooreenkoms met ’n standplaas- of diensleraar, bepaal die kerkraad die voorwaarde(s) vir diens aan die ander werkgewer(s).

6.3 Die aangaan van alle toekomstige diensooreenkomste met ander werkgewers moet vooraf deur die kerkraad goedgekeur word.

7. DIENSBEËINDIGING

7.1 ’n Standplaas- of diensleraar tree by aanvaarding van ’n beroep of by bereiking van die normale aftree-ouderdom uit diens van die gemeente.

7.2 Diensbeëindiging anders as beroeping of emeritaat geskied aan die hand van die diensooreenkoms en ooreenkomstig die toepaslike kerkordelike reglemente (vergelyk *Reglement 21 vir die Bestuur van Diensverhoudinge vir Predikante*

by Ongeskiktheid en Onvermoë) asook Reglement 22 (Reglement vir Tug en Vermaning).

7.3 By diensbeëindiging/aanvaarding van emeritaat, stel die kerkvergadering die Algemene Taakspan Predikantesake daarvan in kennis.

7.6 RIGLYN 4

(RIGLYNE WAT KERKORDE, ARTIKELS EN REGLEMENTE AANVUL EN TOELIG)

[Kerkorde 2023 p 194]

RIGLYNE VIR BEDIENAARS (OUDERLINGE EN DIAKENS MET BEVOEGDHEID)

4.1 Wanneer 'n behoefte op grond van plaaslike omstandighede in 'n spesifieke bedieningsarea ontstaan, wat nie deur 'n opgeleide predikant gevul kan/hoef word nie, bepaal die ring die meriete daarvan. (Spesifieke bedieningsarea sluit in: eredienste, pastoraat, bejaardebediening, jeug en familie, kinderbediening, diakonaat, geloofsvorming, kerkplanting, aanbidding, ens.)

4.2 Indien die ring die behoefte goedkeur, nomineer kerkrade persone wat 'n spesifieke bedieningsgerigte roeping het en oor die gewenste gawes beskik.

4.3 Die ring of sy gevolmagtigde voer 'n onderhoud met die genomineerde en beveel hom aan vir die toepaslike opleidingsprogram van die Algemene Kuratorium by Hugenote Kollege.

4.4 Ná goedkeuring deur die ring of sy gevolmagtigde, skryf die kerkraad die genomineerde in vir opleiding en toerusting van die goedgekeurde opleidings-program. Die kerkraad/ring behoort in te staan vir die aansoeker se opleidingskoste.

4.5 Ná die suksesvolle voltooiing van die opleiding word die bedienaar tot die kerkraad van die plaaslike gemeente verkies.

4.6 Die bedienaar se take asook bedieningsgebied (wat beperk is tot die ringsgebied) word duidelik omskryf.

4.7 Die ring of sy gevolmagtigde wys ’n predikant uit sy geledere aan om deurlopend aan sodanige bedienaar begeleiding te gee. Die begeleier doen

jaarliks skriftelik verslag aan die ring ten opsigte van die geskiktheid van die bedienaar.

4.8 Die bedienaar word aangewend soos en waar die bedieningsnood deur die ring of die gemeente geïdentifiseer is.

4.9 Die bedienaar staan onder die opsig van die ring.

4.10 Bedienaarsposte is nie gesalarieërde poste nie. Slegs onkoste kan vergoed word of honoraria kan gegee word.

4.11 'n Bedienaar behou die bedieningsbevoegdheid vir solank hy in die amp staan en op voorwaarde dat die ring dit jaarliks goedkeur.

4.12 Wanneer die bedienaar die gemeente/ring verlaat word die bedieningsbevoegdheid beëindig.

4.13 Van 'n dienende bedienaar word verwag om voortgesette opleidingsprogramme by te woon.

8. WAARDERENDE ONDERSOEK (APPRECIATIVE INQUIRY)

"History as positive possibility…"

Waarderende Ondersoek as hulpmiddel in die skuif van strategiese fokus in 'n gemeente

[Hierdie is 'n uittreksel en teologiese verpakking van Francois Retief se MBA-verhandeling]

8.1 AGTERGROND

In die 1980's besluit David Cooperrider om 'n sukkelende hospitaal te bestudeer vanuit 'n positiewe perspektief. Hy kies om vrae te vra oor "wat werk?" Wanneer is die personeel op hulle beste? Wat is die unieke sterkpunte van die span? Hoe klink die positiewe verhale van die instansie? Watter verskil maak hulle reeds?

Sy agtergrond lê in die Positive Psychology – 'n beweging wat ontstaan het toe sielkundiges ervaar het dat dit nie werk om altyd oor foute en mislukkings te praat nie. Die werk van die sielkunde tot op daardie stadium was om die fout te soek – en dit dan reg te probeer stel. Sielkundiges was nogal in 'n verleentheid toe hulle besef dat hulle nie eens die denkwyse of die taal het om oor dít wat positief is in mense se lewens, te kan praat nie.

Dit was die begin van 'n model van veranderingbestuur (*change management*) wat gou aansien en erkenning begin geniet het. Dit word wyd in die korporatiewe omgewing gebruik.

Dis belangrik om te weet dat dit nie as 'n teologiese model ontwikkel is nie. Dit kom vanuit die bestuurswetenskap. Hier het ons die tipiese situasie waar die teologie kan handevat met die bestuurswêreld. Ek is van mening dat ons hierdie model teologies kan verpak om ons in 'n geloofs-omgewing ook te kan help.

8.2 ENKELE OPMERKINGS:

Die mees algemene model vir strategiese beplanning - wat ook dikwels in die kerk gebruik word - is die SWOT-model: Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats.

Hierdie model kom ook vanuit die bestuurswetenskap. Dit word reeds vir baie jare as die standaard-model voorgehou vir wanneer daar oor 'n organisasie nagedink word.

Die uitdaging met hierdie model is wanneer ons by die tweede fase kom waar ons oor die swakpunte begin praat. Die natuurlike reaksie hier is om te vra "nou wie se skuld is dit?" of "wie doen nie sy werk nie?" Die gevolg van hierdie vrae is dat die deelnemers aan die gesprek nukkerig met mekaar raak. Hulle raak óf aanvallend óf op die verdediging – dis beslis nie ideaal vir 'n proses waar ons positief met vernuwing en denkskuiwe wil omgaan nie.

Een van die beperkings van die Waarderende Ondersoek-model is konflik-situasies. Dit werk nie goed waar mense mekaar vanuit die staanspoor opponeer en hakke ingekap het nie. Konflik moet elders aangepak en opgelos word – nie in 'n strategiese proses nie.

'n Groot uitdaging met 'n proses waar ons van mense vra om te skuif, is die weerstand teen verandering. Daar is min mense vir wie verandering natuurlik kom. Dit is soms moeilik om die inkoop van al die deelnemers te kry.

In die gemeente-konteks is die deelnemers die leierskap en die lidmate. Heel dikwels word daar teruggedruk teen enige sprake van verandering met opmerkings soos "ons doen dit al jare só" of " ons het dit al probeer" of "ek kan nie sien hoekom dit nodig is nie…" Die vraag is: hoe neem ons ons mense met ons saam in hierdie proses? Die beter vraag is eintlik: hoe help ons al ons mense om entoesiastiese deelnemers aan die proses te word? Ons ideaal is dat alle veranderinge vanuit ons diepste oortuigings oor God se plan vir die gemeente, sal kom. Hoe bereik ons hierdie ideaal?

Waarderende Ondersoek word reeds in die kerk gebruik. My aanvoeling is dat dit dikwels net gebruik word om 'n klomp mooi dinge oor onsself of ons gemeente te lys – en dan maak ons niks verder daarmee nie. Waarderende Ondersoek is 'n *proses* met 4 stappe: Discover, Dream, Design en Destiny. Hierdie stappe bou op mekaar. Dis eers wanneer ons hierdie hele proses met 'n span deurloop, dat ons die maksimum waarde vir die gemeente ontdek en ontgin.

8.3 HOE LYK DIE PROSES?

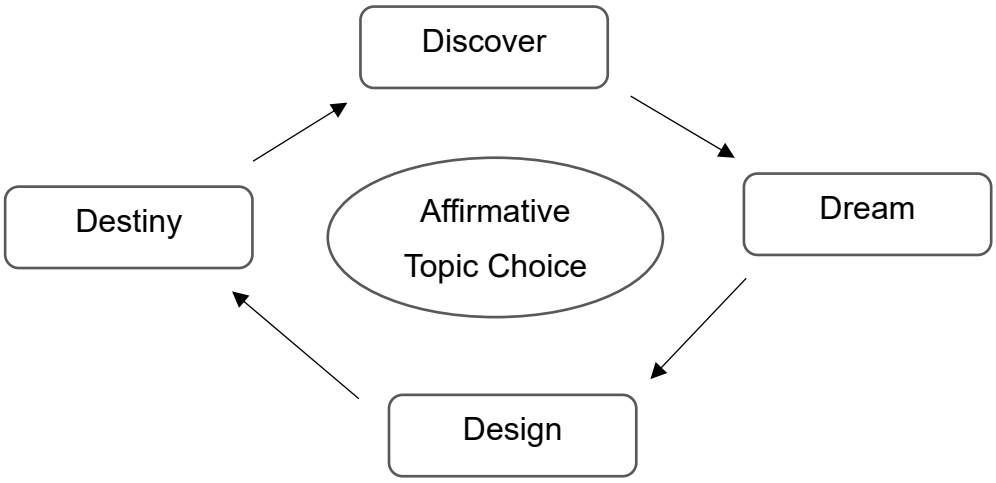

Die Waarderende Ondersoek-proses

8.4 HOE KAN ONS WAARDERENDE ONDERSOEK TEOLOGIES VERPAK?

Dit is nie nodig dat die teologie of die kerklike praktyk alles self uitdink nie. Ons het hier 'n model wat uit die bestuurswêreld kom – en tog kan ons dit teologies verpak om ons te help binne die kerklike omgewing.

Die vertrekpunt van Waarderende Ondersoek is 'n organisasie se uniekheid, sterkpunte, positiewe verhale uit die geskiedenis, moontlikhede en suksesse. Dit fokus dus nie as vertrekpunt op foute en probleme nie.

Teologies kan ons dit só stel:

Ons leef nie as gelowiges of gemeentes vanuit ons foute en tekortkominge nie.

Ons leef en werk met die Evangelie agter ons. Ons leef en werk vanuit die wete dat God wat die wêreld liefhet, ook ons lewens aangeraak en vernuwe het. (Johannes 3:16) Ons leef in die nouste verbintenis met die opgestane Jesus Christus, die Here. (Fil 2:11) Ons leef en werk met die krag van die Heilige Gees (Hand 1:8).

Dit is God Self wat sy kerk hier kom vestig en 'n pad in die wêreld oopstap in en deur sy gemeente.

Elke Waarderende Ondersoek-proses sou dus kon begin by Wie God is en wat Hy gedoen het – en steeds doen.

Efesiërs 3:14 – 21 sê dit mooi:

- aan die Vader het ons ons bestaan te danke
- Christus woon in ons – en sy liefde vir ons is wyd en hoog en ver en diep
- die Gees in ons gee vir ons krag
    - en dis aan God wat al die eer toekom ook in ons dienswerk met die krag van die Gees
    - en Hy kan méér doen as wat ons bid of dink.

8.5 AANLOOP TOT DIE PROSES

Enige proses wat in die gemeente tot skuiwe moet lei, moet voorafgegaan word deur 'n diepgaande besigwees met die Woord van die Here: prediking, Bybelstudie, kleingroepe en ander programme moet die leiers en lidmate voorberei vir die proses. Daar moet 'n afwagting ontstaan – en dit moet die oortuiging versterk dat dit God is wat hierdie pad aanwys.

Wat dan gebeur, is dat **temas na vore kom** wat duidelik uitwys dat dit vir die gemeente belangrik is om hieroor te besin. Dikwels is dit iets rondom roeping – en hoe dit prakties grondvat in die wêreld van die gemeente en gemeenskap. Ons missionale kerkwees-oortuiging sit hierdie saak vierkantig op ons tafels**. In ons model word dit die "Affirmative Topic" genoem.**

Hierdie tema moet die gemeente uitdaag om te groei en die mense te word wat die Here se verskil in die koninkryk van God kan maak. Waarderende Ondersoek stel voor dat dit 'n positiewe tema moet wees wat die gemeente sal energeer en entoesiasties maak om kerk te wees.

Wees versigtig om oor alles op een dag te wil praat. Dit raak 'n onmoontlikheid om aan alles aandag te gee. Aan die einde van die dag voel julle dan asof julle baie gepraat maaar niks reggekry het nie. Hou by die een tema (affirmative topic) wat julle nou reken die wesenlike verskil vir die gemeente sal maak.

Waarderende Ondersoek is dus nie 'n kits een-dag geleentheid in 'n vakuum nie. Dit gebeur binne die konteks van geloofsverwagting. Dit is in wese niks anders nie as 'n geloofsonderskeidende proses.

8.6 ROLSPELERS

Identifiseer die rolspelers wat nodig is om deel van hierdie proses te wees. Dit sal altyd die leiers insluit. Verder moet besluit word wie belangrike bydraes kan maak om die proses te help. Ervaring het geleer dat jy mense nodig het wat kan visioneer. Diegene wat alles dadelik in strukture wil verpak, sukkel in 'n proses soos hierdie.

Verdere deelnemers aan die proses kan insluit diegene wat direkte belang het by die uitkoms: belangegroepe soos boere, seniors, jongmense, skole en CMR, bedieningsleiers, kleingroepleiers en die kerkraad.

8.7 DIE PROSES VERLOOP IN 4 FASES

Vir die doeleindes van hierdie dokument is "*met God se lig na die gemeenskap*" gebruik as die Affirmative Topic – die tema van die Waarderende Ondersoek.

Verder vertaal ons die 4 stappe na die 4-W proses:

WIE is God? WIE is ons?

WAARTOE word ons geroep?

WATTER struktuur / bedieninge / prosesse gaan ons hiermee help?

WOW! Ons vier die voorreg om met God se Lig in God se wêreld te leef soos wat Hy dit nou op ons harte lê.

Dis 'n uitdaging om op 'n nuwe waarderende wyse met strategiese gesprekke om te gaan. Ons is eintlik vasgemessel in negatiewe perspektiewe en taal. Ons moet 'n nuwe taal aanleer. Ons praat dus anders:

Hoe het ons tot hier gekom? Wie is ons? Wat maak ons uniek?

Ons kyk dus anders. Ons praat anders: waarderend en positief om waarderend terug te kyk na die pad wat die gemeente oor die Affirmative Topic geloop het. Dis 'n

positiewe gesprek. Ons teken alles aan. Ons luister na positiewe stories, ervarings en suksesse.

Hierdie is nie die plek om moeilikhede op te haal nie. Sou daar 'n saak wees wat negatief is, moet ons kyk of ons dit positief kan formuleer. 'n Voorbeeld is "die mense ken nie die leraar nie want hy doen nie huisbesoek nie." Dis negatief en kan 'n gesprek ontspoor. Kom ons formuleer dit as "vir ons gemeente is dit belangrik om goeie verhoudings met die leraar te hê." Nou is 'n wesentlike saak aangeteken. Die "hoe?" hiervan kan later hanteer word.

8.8 HOEKOM WERK WAARDERENDE ONDERSOEK?

Dit ontmoet mense dáár waar hulle is. Dit gee erkenning aan elkeen se uniekheid, storie en gawes.

Dit is 'n positiewe model. Die vrae is positief. Die gesprek behoort positief te wees. Dit gee energie. Dit help om die inkoop van lidmate te kry.

Dit oorkom die natuurlike weerstand wat mense teen verandering en denkskuiwe het. Juis omdat ons begin by ons eie verhale ervaar deelnemers aan die proses dat daar 'n stuk kontinuiteit is. Ons bou voort op wie ons is. Dis nie bedreigend nie. Dis wel uitdagend, maar ons hou hiervan. My navorsing het aangetoon hoedat die weerstand van mense teen 'n skuif in fokus van die gemeente deur Waarderende Ondersoek oorkom word tot op die punt waar iemand sê "ons het dit al gedoen; hoe kan ons dit vandag wéér regkry?"

'n Verdere wins van die model is dat dit die gesprek oor verandering en skuiwe na 'n hoër vlak lig. Aanvanklik haak mense dikwels vas by "ons is nie lus nie" of "ons het dit al probeer" of "is dit regtig nodig?" Hierdie proses help almal om die taal van "wat as…?" te begin praat: moontlikhede, uitdagings, geleenthede… - en dis die taal van die Evangelie!

8.9 MOONTLIKE SLAGGATE

Deelnemers aan die gesprek wil soms die "goeie ou dae" net so herhaal. Die erediens, die sendingkommissie, die verhouding met ander kerke en die statuur van die dominee moet weer op die ou model geskoei word. Dis nie die bedoeling van Waarderende Ondersoek nie. Waarderende Ondersoek werk nie met duplisering van die verlede nie. Die verhale word die lanseer-platform vanwaar ons op 'n nuwe manier in 'n nuwe wêreld wil leef. Onthou die slagspreuk "history as positive possibility."

8.10 INTEGREER WAARDERENDE ONDERSOEK IN DIE DNS VAN DIE GEMEENTE

Dit word 'n nuwe positiewe manier van praat. Ons dink anders. Ons kan die verlede – en ons pad tot hier – waardeer. En ons kan saam met God droom oor die pad vorentoe.

Verdere leesmateriaal

Retief, FJ "The contribution of Appreciative Inquiry on the attitudes of church members towards a change in strategic focus." 2009. MBA Verhandeling. Management College of Southern Africa.

Cooperrider, DL and Whitney, D "Appreciative Inquiry – a positive revolution in change." 2005.BK Publishers, San Francisco.

9. DIE WAARDERENDE ONDERSOEK-PROSES

9.1 WIE IS GOD? WIE IS ONS?

Hierdie is die twee identiteitsvrae wat ons moet vra – en groot duidelikheid oor moet hê.

OOR GOD:

Hoe maak God Homself aan ons bekend?

Met watter name of beskrywings leer ons Hom in die Bybel ken? Dink aan "Vader" en "soos die Vader My gestuur het, stuur Ek julle ook." Watter ander is daar nog? Wat sê dit vir ons van God?

OOR ONS AS SY GEMEENTE:

Hoe dink God oor die gemeente?

Waar kom die gemeente as geloofsgemeenskap vandaan? Efesiërs 3: 14 – 15 help ons hiermee. Wat sê dit van die manier waarop ons oor "ons gemeente" dink en praat?

God gee sy Seun – en dan stuur Hy sy dissipels. (Johannes 3:16 en 20:21) Wat hoor ons in hierdie geloofswaarheid? Wat sê dit vir ons van hoe God oor sy gemeente dink?

ONS GEMEENTE-VERHAAL:

Vertel vir mekaar die verhale van God se pad met hierdie gemeente.

Watter oortuigings oor God en die gemeente lê diep in die DNS van die gemeente?

Watter unieke ervarings en mense en bronne het die Here oor jare aan die gemeente gegee?

Met watter fasiliteite vertrou die Here die gemeente?

Ons moet dit ook weet: God se droom vir 'n gemeente is méér as dat die lidmate gelukkig moet wees met 'n erediens en 'n leraar wat mense versorg. 'n Gemeente bestaan nie ter wille van eie belang of voordeel nie. 'n Gemeente word die lig van en vir die gemeenskap…Watter vrae vra ons om hierdie proses te help?

9.2 WAARTOE WORD ONS GEROEP VIR DIE VOLGENDE JAAR?

HOE LYK DIE GEMEENSKAP WAARVAN HIERDIE GEMEENTE DEEL IS?

Hoe gaan dit met die mense? Dink oor hulle daaglikse bestaan, hulle verhoudings, hulle uitdagings, hulle toekoms-visie, die bejaardes en die kinders, die besighede en die skole. Waarvoor is die gemeente bekend by die breër gemeenskap?

GOD SE DROOM VIR DIE GEMEENTE IN DIE GEMEENSKAP

Watter droom sou God hê vir die gemeente se rol binne die gemeenskap?

Wat sou die gemeente kon doen wat 'n beduidende verskil in die gemeenskap sal maak?

Hoe sou julle kon begin dink oor die roeping van die Here vir die gemeente?

Roeping begin as 'n wye en vae gesprek – maar dit moet eindig in duidelikheid en 'n diep oortuiging oor God se plan vir die gemeente.

Formuleer 'n eerste weergawe van julle roeping as gemeente in die gemeenskap waarvan julle deel is.

9.3 WATTER BEDIENINGE, STRUKTURE EN PROSESSE SAL ONS HELP

Die droom moet grondvat. Ons moet dit verpak.

KRITIESE VRAE

Wie gaan die leiding neem?

Watter bedieninge benodig ons om hierdie fokus te dryf?

Hoe gaan ons die erediens benut om hierdie roeping aan lidmate oor te dra?

Hoe gaan ons kleingroepe, die kategese, die kerkraadsvergaderings inruim om die gesprek lewend en aktueel te hou?

Met wie moet ons hieroor gaan praat om ons vennote te word? CMR? Leiers in die gemeenskaps-strukture soos landbou, skole en die munisipaliteit? Kerke? Sakemense?

Wat begroot ons hiervoor?

Hoe gaan ons die gemeente se inkoop kry?

9.4 WOW! ONS VIER ONS ROEPING!

Ons leef God se droom! Ons maak 'n verskil. Ons het nuwe verhale om te vertel. Ons deel dit op alle moontlike maniere. Terselfdertyd maak dit ons klein en dankbaar. Ons is bevoorreg om op hierdie wyse die koninkryk van God te laat kom! Hierdie is iets wat gevier moet word!

Ons vier Efesiers 3:20 – 21 "Aan Hom wat deur sy krag wat in ons werk, magtig is om oneindig meer te doen as wat ons bid of dink, aan Hom kom die eer toe, in die kerk, deur ons verbondenheid met Christus Jesus, deur al die geslagte heen tot in alle ewigheid. Amen."

10. HOOP EN VISIE VIR KLEIN GEMEENTES

Onderhoud met Francois Retief op RSG Binnekamer soos geredigeer deur Danie Mouton – Oos-Kaap

Inleiding

Gemeentes in Suid-Afrika word al hoe kleiner, en daarmee saam ontstaan vrae oor hulle toekoms.

Hierdie gesprek handel oor 'n inisiatief wat die Oostelike Sinode geneem het, en waarby die ander Sinodes van die NG Kerk ook betrek is. Hierdie inisiatief is werklik toepaslik op ons situasie en skep belangrike rigtingwysers vir Ringe (wat 'n begeleidingsfunksie het) en gemeentes van Oostelike Sinode.

Die Oostelike Sinode het belangrike stappe geneem om hierdie gemeentes te ondersteun en nuwe visie en hoop te bied. Hieronder volg ’n samevatting van die uitdagings wat klein gemeentes beleef, en van die inisiatiewe wat in reaksie daarop begin is.

Huidige uitdagings vir klein gemeentes

Baie klein gemeentes beleef dat die voltydse leraarspos onder groot finansiële druk staan. In talle gevalle is die pos reeds vakant, wat groot implikasies het vir die funksionering van die gemeente.

Eredienste word minder goed bygewoon; soms is daar slegs 15 tot 20 mense teenwoordig. Dit maak dit moeilik om die erediens soos in die verlede aan te bied, en vra ’n nuwe benadering. Dieselfde geld vir kategese en jeugbediening: daar is gevalle waar slegs drie kinders aan kategese deelneem – elk in ’n ander graad. Gemeentes vra dan: hoe moet onderrig en begeleiding in só ’n konteks funksioneer?

Daar is ook groter onsekerheid en selfs moedeloosheid. Gemeentes beskryf dit asof hulle in stormagtige waters verkeer, sonder duidelike rigting. Kerkkantore funksioneer onder druk, aangesien kleiner gemeenskappe nie noodwendig oor die nodige kundigheid beskik nie. Dit raak die administrasie en bestuur van die gemeente.

’n Verdere probleem is pastorale versorging. Sonder ’n leraar vra gemeentes: hoe hanteer ons die nood van mense, veral sake wat vertroulik of spesialis-ondersteuning verg?

Baie gemeentes worstel ook met die instandhouding van historiese kerkgeboue. Die pragtige ou torings en klipmure het ’n swaar las geword, aangesien instandhouding eenvoudig nie meer finansieel moontlik is nie.

’n Nuwe gesprek

Teen hierdie agtergrond het die Oostelike Sinode besluit om hoop en nuwe visie te bring deur ’n gesprek met klein gemeentes te begin. Werkswinkels word saam met ringe gereël, aangesien ringe ’n belangrike rol speel in die ondersteuning van gemeentes.

Die vertrekpunt van hierdie gesprek is God self – die Een wat ons geskep, verlos en gestuur het. Gemeentes word genooi om hulself te sien as gestuurdes van God, ook binne ’n kleiner konteks. Hierdie gesprek help gemeentes om oor hulle identiteit te dink: Wie is ons? Wat sê die Woord oor wie ’n gemeente is?

’n Belangrike deel van die proses is die hoor van stories – die herinneringe van lank gelede, maar ook die ervarings van vandag. Daar word saam besin oor roeping. Soos mense in die Bybel dikwels na moeilike take geroep is, word gemeentes vandag geroep om uitdagings aan te pak en nuwe maniere van doen en dink te ontwikkel.

Gemeente en gemeenskap

Klein gemeentes word aangemoedig om hul bediening opnuut te oorweeg. Hoe lyk bediening in vandag se gemeenskap? Dit vra ’n nuwe kennis van die gemeenskap waarin hulle leef. Een gemeente het byvoorbeeld besluit om te voet deur hulle dorp te stap. Hulle het opnuut ontdek hoe groot die armoede, werkloosheid en verval in die dorp is – dinge waarby hulle gewoonlik met hul motors verby ry.

Gemeentes word verder uitgenooi om te soek na vennootskappe in die gemeenskap: met maatskaplike organisasies soos die CMR, met skole, ouetehuise, hospitale, die sakegemeenskap en landbouverenigings. Só kan die kerk hande vat met ander rolspelers om die gemeenskap saam te dien.

Nuwe energie en samewerking

Hierdie gesprekke lei tot nuwe moontlikhede en vars energie in gemeentes. Daar is ook breër samewerking tussen sinodes: maandeliks word byvoorbeeld Zoom-gesprekke gehou waarin ervaringe en idees gedeel word.

In die NG Kerk bestaan reeds waardevolle inisiatiewe, soos diensleraars en opgeleide lidmate wat preek, pastorale sorg lewer en jeugbediening ondersteun. Hierdie vorme van diens brei die moontlikhede vir klein gemeentes uit.

Inspirasie uit die praktyk

Klein gemeentes deel ook hoopvolle stories. In Badplaas het ’n klein kerkie eredienste vir onderwysers gereël, waardeur kollegas mekaar as medegelowiges leer ken het. In Blinkpan voorsien gemeentelede wat self afhanklik is van maatskaplike toelaes, daagliks kos aan ander mense. Hierdie verhale getuig van ’n diepe roeping en ’n bereidheid om nuwe paaie te loop.

Ten slotte

Klein gemeentes neem ’n groot plek in in die hart van die Here. Al is die pad nie maklik nie, glo ons dat God meer kan doen as wat ons bid of dink – en dat Hy dit deur sy gemeentes doen. Die Oostelike Sinode wil hierdie pad sáám met die klein gemeentes stap, in die geloof dat hulle roeping en toekoms steeds in God se hande lê.

11. PREEKSKETS JOHANNES 21

Skriflesing: Johannes 21: 1 – 19

'n Klein gemeente kan maklik begin glo dat hulle nie eintlik veel kan doen nie. Dan word die taal van die gemente iets soos "klein beteken tog swak, onbenullig, nie so groot soos 'n ander gemeente nie..."

Dis nie waar nie. Die gemeentes aan wie Paulus skryf in die Nuwe Testament was waarskynlik – in ons taal – almal klein gemeentes.

Grootte maak nie 'n gemeente nie.

Die opgestane Jesus wys ons in Johannes 21 'n beter manier van dink - drie pilare vir gemeente-wees.

Die verhaal: die verwarde dissipels gaan vang vis. Hulle hoor die stories oor Jesus wat opgestaan het maar hulle verstaan nie, hulle weet nie...

Hulle vang niks. Vroeg in die oggend sien hulle'n man op die strand – en sy woorde veroorsaak 'n wonderwerk: die nette vol vis! En Johannes kyk na hierdie klomp vis – én na die man – en hy roep dit uit: "dit is die Here!"

En in hierdie belydenis lê ons eerste pilaar vir kerkwees vandag: Jesus Christus is die Here!

Dis die belydenis waarmee gelowiges leef!

Niks – geen standpunt – geen perspektief – mag hierdie belydenis uit ons harte kom steel nie

Dis die belydenis waarmee hierdie dissipels die wêreld ingegaan het – sodat ek en jy – hier aan die suidpunt van Afrika – ook vandag die boodskap van die Evangelie kan ken – en kan glo

Deel jy in hierdie belydenis?

Vir ons gemeente is hierdie die fondament waarop ons staan: ons belydenis aangaande Jesus Christus! Ons sê dit hard en duidelik. Ons sê dit met diep dankbaarheid en met diep oortuiging

'n Tweede pilaar: *op die strand brand daar 'n vuurtjie met vis en brood daarop. En Jesus nooi hulle: "kom eet!" Daarmee nooi Hy hulle in sy persoonlike ruimte in. Hy sien hulle as sy vriende. Hy begeer 'n naby verhouding met hulle.*

"Kom eet" is vandag nog Jesus se uitnodiging aan sy kerk. Kerkwees is nie die instandhouding van 'n organisasie nie. Gemeente-wees is nie die instandhou van ons eie belange nie. Nee, dis 'n verhouding met die lewende opgestane Jesus Christus. Dis 'n verhouding van liefde en omgee, van gehoorsaamheid en volgeling-wees. Dis 'n verhouding waar jy veilig kan wees – want Hy nooi jou – en Hy nooi ander saam met jou.

Daarom word die gemeente dan ook 'n uitnodigende gemeenskap met oop harte wat verwelkom en omgee.

Hierdie prentjie van Jesus en sy dissipels is God se prentjie oor gemeente-wees - en ons mag niks doen of wees wat hierdie prentjie in die gedrang bring nie. Dis 'n pilaar van ons gemeente-wees.

Die derde pilaar *lê in Jesus se gesprek met Petrus. Die vorige keer wat Petrus en Jesus saam by 'n vuur was, was toe Petrus Jesus verloën het met "ek ken die Man nie!" Drie keer. En drie keer vra Jesus "het jy my lief?"*

En wat doen Jesus? Hy herstel Petrus se roeping. Laat my skape wei. Pas my skape op. Laat my lammers wei. Want sien: in die Here se plan met Petrus – en met elke gelowige ná hom – lê daar 'n roeping, 'n bediening. Jesus sê dit so: "Volg My!" Doen soos wat julle by My gesien het. Praat soos Ek gepraat het. Leef met die omgee-hart wat Ek julle gewys het."

Wat sou ons gemeente se roeping wees? Ons roeping lê altyd binne 'n bepaalde konteks. Die konteks van ons gemeente? Wat gaan hier aan? Hoe lyk hierdie gemeenskap? Wie is die mense van ons plek – en hoe gaan dit met hulle? Is daar mense wat die liefde van God – en sy Evangelie - nodig het? Is hier mense wat moedeloos of eensaam of honger is? Is hier mense wat sonder Jesus leef?

Waaroor praat hierdie gemeente? Waarvoor bid hierdie gemeente? Waarvoor gee mense hulle dankoffers? Waaroor droom hierdie gemeente?

Bediening en roeping vra dat ons as gemeente sal wegkyk van onsself, ons eie behoeftes, want ons leef met die roeping van die Lewende Here!

Hierdie derde rigtingwyser neem ons vorentoe en verder – en waarskynlik ook buite ons gemaksone – soos vir Petrus. Dis die een saak waaroor daar in die gemeente helder duidelikheid moet wees: "hoekom is ons hier?" "Om waarmee besig te wees?" "Waar gaan die energie vir hierdie gemeente gefokus wees?"

Dit bepaal ons gesprekke, ons toewyding, ons betrokkenheid, ons offervaardigheid, ons dienswerk – ons fokus...

Ons vier die voorreg van 'n geloofsbelydenis: Jesus is die Here!

Ons vier die voorreg van 'n verhouding met die Lewende Here!

Ons vier die voorreg van 'n roeping, 'n bediening.

Elke tree wat hierdie gemeente van vandag af gee, behoort iets hiervan te weerspieël.

Kom ons gaan doen dit!

12. HULPMIDDELS IN DIE GROTER KERKVERBAND

Die Noord-Kaapland Sinode is besig met die ontwikkeling van 'n **DOKUMENT VIR EMERITI-LERAARS** wat in klein gemeentes bedien.

Hierdie leraars se verantwoordelikheid is baie meer as bloot die hou van 'n erediens en die doen van bepaalde pastorale werk.

Hulle is uitstekend geposisioneer om gemeentes te begelei om hulle roeping te ontdek. Klein gemeentes mag nooit die idee kry dat hulle maar net bedien moet word nie. Leraars se verantwoordelikheid is om hulle te laat nadink oor hulle roeping binne die bepaalde konteks waarvan hulle deel is. Dit is hoe 'n missionale gemeente die koninkryk van God laat kom…

Die Noordkaap Sinode se kontakbesonderhede is admin@noordkaapland.co.za

Die **HANDEVAT-DOKUMENT** is deur dr Frederick Marais ontwikkel saam met die Sinode van die Vrystaat.

Die dokument se naam sê dit mooi: hoe kan gemeentes mekaar se hande vat om 'n groter verskil te maak?

Die dokument is op die webwerf van Oostelike Sinode beskikbaar onder Taakspanne - Gemeenteondersteuning

BAKENGEMEENTES: NAGEDINK OOR ROEPING EN GETROUHEID deur Lourens Bosman, Marelize Maritz en Mias van Jaarsveld – beskikbaar by CLF

Hierdie boek is die resultaat van uitgebreide navorsing oor gemeentes deur die Algemene Taakspan Navorsing van die NG Kerk. Van die kerk se voorste kenners oor gemeentes lewer bydraes in hierdie werk.

13. 'N GEMEENTE SE GESPREK OOR FINANSIES

13.1 GEMEENTE-STATISTIEK

Aantal lidmate volgens Jaarboek-statistiek soos deur die kerkkantoor bereken

Aantal lidmate "op die grond" soos per sensus bepaal

Aantal lidmate wat die erediens bywoon

Aantal lidmate wat gemeente-aktiwiteite ondersteun

Aantal lidmate wat finansiële bydraes gee bo en behalwe die erediens-offergawes

Die finansiële vermoë van die gemeente word bepaal deur (e) – dis die bydraes wat die gemeente se funksionering in stand hou

13.2 FONDSINSAMELINGS

Basaar of dergelike projekte soos jagpakkette, gholfdae en dergelike

Hierdie projekte behoort 'n "ekstra" te wees omdat die sukses daarvan dikwels afhanklik is van een of 'n paar persone, die weer en ander projekte van bv skole

13.3 DIE GESPREK IN DIE KERKRAAD OOR FINANSIES

Wie is ons lidmate? – sien hierbo.

Wat is die finansiële vermoë van ons lidmate?

Vermoënd? Selfversorgend? Hulpbehoewend?

Watter "droom" verskaf die energie in die gemeente? Waaroor is die gemeente opgewonde – so opgewonde dat hulle van hulle geld daarvoor sal gee? Dis die taak van die kerkraad onder leiding van die leraar om hierdie droom te formuleer en te leef. Hierdie droom gaan oor méér as die instandhouding van geboue en poste – mense raak nie hieroor opgewonde nie

Watter impak maak die gemeente op mense se lewens?

Watter impak maak die gemeente op die lewens van die mense in die gemeenskap?

Word die gemeente gesien as 'n instansie wat nie net na binne leef nie – maar ook na buite?

Mense dra graag by vir iets waarin hulle kan glo – iets wat hulle opgewonde maak – iets wat hulle laat goed voel oor die impak van die gemeente – na binne en na buite

Die kerkraad stel 'n begroting op in ag genome die droom / visie van die gemeente asook die finansiële potensiaal van die lidmate

Die begroting moet die gemeente uitdaag sonder om onverantwoordelik te wees

Die begroting vertel die droom van die kerkraad vir die volgende finansiële jaar

Dis die taak van die kerkraad om hierdie droom voortdurend te kommunikeer

Gebruik die erediens, die prediking, die klein groepe, om lidmate se denke oor die rol van die gemeente te help vorm

Gee inligting – en veral terugvoer – oor die impak van die gemeente. 'n Foto op 'n skerm in die erediens het reuse impak…

14. SLOTWOORD

Die Bybel ken nie gemeentes anders as klein gemeentes nie. Alles wat in die Nuwe Testament oor gemeente-wees opgeteken is, verwys na klein gemeentes.

Die groei van die Evangelie van Jesus Christus was nie in die eerste plek te danke aan groot predikers by saamtrekke nie. Die kerk het gegroei as gevolg van die impak wat Christene gehad het op die gemeenskap.

Ons het reeds verwys na Christene se oorsteek van grense soos om sterwendes met aansteeklike siektes soos melaatsheid, te versorg toe niemand anders daarvoor kans gesien het nie. Die volgelinge van Jesus het gehelp waar daar armoede was – en dít terwyl hulle self baie arm was en min gehad het.

Hoekom doen hulle dit? "Dit is soos wat Jesus gedoen het…"

Daar is geen rede hoekom dit nie nog steeds so kan wees nie. Die impak van 'n klein gemeente in hulle gemeenskap kan groot wees. Dit kan 'n kragtige getuienis wees wat Jesus sigbaar maak in daardie gemeenskap.

Wanneer inwoners by die kerkgebou verby loop of ry, moet hulle met waardering kan verwys na die impak wat deur die lidmate in die breër gemeenskap gemaak word.

Die gebed in Liedboek 488 word dan die gemeente se gebed:

> "Mag u lig, Heer, deur óns skyn
>
> Mag u lof, Heer, deur ons klink
>
> Mag U troos, Heer, deur ons bied
>
> Mag U hoop, Heer, deur ons gee
>
> Laat u ryk, Heer, in óns, deur óns, oral kom!"

OOSTELIKE
SINODE